

Głównym przedmiotem badawczym niniejszego projektu są orzeczenia wydawane przez sędziów, to znaczy ich rola i funkcje w demokratycznym państwie prawa. Uważamy, że dotychczasowe tak naprawdę dychotomiczne rozumienie orzeczeń: albo sędzia aplikuje prawo, albo sędzia tworzy prawo—co na gruncie prawa polskiego czy w ogóle w tradycji prawa ustawowego rodzi zawsze podejrzenia, że przekracza on swoje kompetencje—jest zbyt sztywne i zarazem wąskie, aby uchwycić rzeczywisty wpływ orzeczeń sędziowskich na pozostałych instytucjonalnych aktorów systemu stanowienia prawa. Co jednak najważniejsze, takie rozumienie nie pozwala na wyartykułowanie tych normatywnych oczekiwań wobec władzy sędziowskiej, które naszym zdaniem zrodziły współczesne społeczeństwa demokratyczne, w szczególności państw członkowskich Unii Europejskiej. Te oczekiwania normatywne dotyczą zaś udziału orzeczeń wydawanych przez sędziów w instytucjonalnym dyskursie stanowienia prawa, w szczególności wtedy, gdy sędziowie mają do czynienia ze złym prawem, którego korekta jest niezbędna by uczynić zadość wymogom sprawiedliwości. Innymi słowy, uważamy, że orzeczenia sędziowskie powinny również pełnić funkcje racji publicznych, podobnie jak, zdaniem Ronalda Dworkina, debaty sejmowe artykułują racje publiczne i związane są z konstrukcją zasad moralności politycznej.

Głównym bowiem współczesnym problemem, przynajmniej Unii Europejskiej, jest jej postępująca *ekonomiczna* konstytucjonalizacja, która istotnie wpływa na prawne, polityczne oraz społeczne funkcjonowanie jej państw członkowskich. Zaznaczyć przy tym trzeba, że nie samo pojęcie konstytucjonalizacji, związane z dynamicznym rozumieniem prawa unijnego a w konsekwencji również prawa państw członkowskich, ale ekonomiczny charakter tego zjawiska budzi uzasadnione obawy. W literaturze przedmiotu mówi się nawet o tym, że ekonomiczna konstytucjonalizacja Unii Europejskiej doprowadziła do kryzysu społecznego oraz sprawiedliwości społecznej—gdyż państwa członkowskie nie są w stanie zabezpieczyć swych obywateli przed negatywnymi skutkami zasad wolnego rynku, które w Unii zostały wprowadzone. Dlatego też pisze się nawet o kryzysie państwowości, który w oczywisty sposób uderza też we władzę sędziowską.

Biorąc powyższe pod uwagę uważamy, że przeanalizowanie sposobu, w jaki konceptualizowane są role i funkcje orzeczeń sądowych, a w konsekwencji również przemyślenie trójpodziału władzy, staje się zadaniem nagląym. To implikuje dokładną analizę etyki sędziowskiej, w tym kwestii aktywizmu sędziowskiego, która jest przez nią normatywnie w dużym stopniu regulowana. Ponadto uważamy, że z uwagi na wskazany powyżej kryzys, analiza orzeczeń dotyczących prawa administracyjnego, w szczególności prawa podatkowego, mającego istotny wpływ na budżet państwa, a w konsekwencji na wydatki, jak również na możliwości rozwoju sektora prywatnego, jest najpierwszej wagi.

Dodatkowo, obszarem naszego zainteresowania badawczego nie będzie właśnie prawo unijne, ale orzeczenia sądów krajowych (przede wszystkim administracyjnych) wybranych państw członkowskich Unii Europejskiej: Hiszpanii, Niemiec, Polski, Szwecji, Wielkiej Brytanii. Dobór państw został przeprowadzony z uwagi na odmienną tradycję prawnych oraz z uwzględnieniem bieżącego ich położenia w sytuacji kryzysowej.